

LUO LIPPUJEN!

1937 N:o 15 Elokuun 16 p:nä Smk. 3:—

Luo lippujen!

N:o 15. Vastaava toimittaja: VILJO LIUS 16. 8. 1937

Kotimme, uskomme vartioväki.

Kotimme, uskomme vartioväki,
taistonne voiton Suomelle toi.
Kansa, mi sankaritekonne näki,
konsa ei orjaks' sortua voi.
Muistonne pyhä
elävi yhä.
Kyynel ja kiitos kumpunne loi.

Sanat Lapuan sankaripatsaasta
(Kirjoittanut W. Malmivaara)

Laulu ja Piano

Ko-tim-me, us-komme var-ti-o-vä-ki, tais-ton-ne voi-ton Suo-melle toi

kirkonkellojen ja urkujen yhteissointia jäljitellen

Kan-sa, mi san-kari-te-kon-ne näki, kon-sa e or-jaks sor-tua voi

Muis-tonne pyhä e-lä-vi yhä Kyy-nel ja kii-tos kum-punne loi.

sydämellisesti

Säveltänyt Arvo Laitinen.

SANKARI

Kun annamme sankarin nimen jollekin kansalaiselle, se merkitsee kiitollisuutta ja kunnioitusta häntä kohtaan. Ajatelkaamme lähemmin mitä piirteitä ja ominaisuuksia hänen persoonallisuudessaan ja teoissaan silloin on täytynyt erikoisesti ilmetä.

Sankarillisuuteen kuuluu urhoolllisuutta ja rohkeutta, jotka ilmenevät varsinkin pelottomassa, vaaroja ja vastuksia väistämättömässä taistelussa. Ei kuitenkaan kaikki urhoollisuus ole sankariutta. Jos rosvo taistelee pelottomasti ryöstäessään ja surmatessaan lähimmäisiään, ei hän silti ole mikään sankari. Merimiehet taistelevat usein myrskyssä sankarillisesti luonnon voimia vastaan. Mutta jos joku silloin yrittää pelastaa oman henkensä toisten kustannuksella, ei hän ole mikään sankari. Suuren valtamerilaivan Titanicin upotessa kerrotaan sattuneen sauraavakin tapaus: Pelastusveneen luo sen irtautuessa juuri laivasta saapui vielä äiti lapsensa kera tiedustelemaan paikkaa. Yhtään paikkaa ei ollut enään vapaana. Silloin nousee kaksi nuorta miestä seisomaan, „kyllä on, tässä on vielä kaksi paikkaa" he lausuvat ja hyppäävät samassa mereen. He olivat tosisankareita. Sillä:

Sankari on se, joka uhrautuu kokonaan toisten hyväksi tai suuren jalon aatteen palvelukseen. Sellaisia yleviä aatteita ovat nim. Jumalan valtakunnan asia, isänmaan asia, lähimmäisen rakkaus. Itsekehuinen ihminen ei voi olla sankarillinen. Aatteen palveluksessa ollessaankin hänellä on oma hyöty etualalla. Vaarojen ja vahinkojen uhatessa hänen uskollisuutensa voi pettää. Mutta sankari täyttää aatteen innostamana velvollisuutensa seurauksista välittämättä. Omakohtaiset etulaskelmat eivät saa häntä poikkeamaan velvollisuuden tieltä.

Kristinusko luonteensa ja sisältönsä puolesta on omiansa kasvattamaan sankarillisuutta. On opettavaista tarkastaa Raamatun henkilöitä nimenomaan tältä snkarillisuuden näkökannalta. Esitämme muutamia heistä.

Joosua kokoaa joukon keskeltä tosimiehuuden perikuvana. 4 Moos. 13 ja 14 luvuissa kerrotaan, mitä tapahtui silloin, kun Israelin kansa ensi kerran saapui Kaanaan maan rajalle. Vakoojat kertoivat maan ihanuudesta. Mutta kun he sanoivat myös, että siellä on voimakas kansa ja hyvin varustetut suuret kaupungit, niin koko seurakunta alkoi huutaa ja parkua ja kansa itki sen yön. Silloin nousee Joosua toverinsa Kaalebin kanssa ja pitää rohkaisevan puheen kehottaen heitä luottamaan Herraan. Mutta kansa uhkaa kivittää heidät. — Miehekkäitä ovat myös tämän kansanjohtajan elämänsä lopulla lausumat ratkaisunsa vaativat sanat: „Valitkaa itsellenne tänään, ketä tahdotte palvella, mutta minä ja minun perheeni, me palvelemme Herraa". Niin puhuu mies, jolla on vakaumus ja periaatteet, joita hän seuraa eikä juokse joukon perässä. Hän uskaltaa seisoa yksinkin totuuden ja oikeuden puolella, jos niin vaaditaan. Sellainen on sankari.

Stefanuksessa tapaamme samanlaista miehekästä lujuutta. Kun vastustajat eivät väittelyssä voi pitää puoliaan, he tarttuvat häneen käsiksi. Seuraukset voi jo huomata, ne ovat kovia, mutta hän ei väisty eikä peruuta sanojaan, sillä hän on Jeesuksen Kristuksen todistaja. — Jos Johannes Kastajakin olisi ollut „vähän varovaisempi puheissaan", eikä olisi mennyt sanomaan itselleen kuninkaalle vasten kasvoja hänen syntejään, niin ehkä olisi saanut pitää päänsä. „Varomattomia" olivat Pietari ja Johanneskin, kun heitä oli Neuvostossa uhattu ja kielletty puhumasta enään tähän nimeen ja he kuitenkin, vedoten siihen, että Jumalaa tulee kuulla enemmän kuin ihmisiä, todistivat edelleen suurella voimalla Jeesuksesta Kristuksesta.

Näissä miehissä tapaamme marttyyrisankariutta. He ovat olleet valmiita uhraamaan henkensäkin suuren asian vuoksi.

Eräästä sankaripiirteestä on vielä huomautettava. Raamatun Sananlaskuissa 16; 32 sanotaan: „Pitkämielinen on parempi kuin sotasankari ja mielensä hillitsijä parempi kuin kaupungin valloittaja." Taistelua „vanhaa aatamiamme" vastaan on meidän joka päivä käytävä. Eikä se sota ole helpoimpia. Mutta se on varmaan tosisankariuden tärkeimpiä harjoituskenttiä. —

Raamatun sankareista puhuessamme on meidän ennen kaikkia muistettava sankareista suurinta Jeesusta. Hän oli Jumalan Karitsa, joka uhrasi henkensä ihmisten pelastukseksi, mutta myös Juudan Leijona, joka on

PUNALIPUTKO?

Hämmästyksellä ja katkeruudella on kansallisissa piireissä otettu vastaan tieto siitä, että lainvalmistelukunnan jaosto on hallitukselta saamansa tehtävän mukaisesti valmistanut eduskunnalle esityksen lippulaiksi, jonka mukaan punaiset vallankumousliputkin tulisivat jälleen tässä maassa luvallisiksi.

Tosin tämä lainvalmistelukunnan esitys ei eduskuntapiirejä lähellä oleville tule yllätyksenä. Eduskuntahan päätti v:n 1935 valtiopäivillä vasemmiston ja ruotsalaisten äänillä lausua toivomuksen, että hallitus antaisi esityksen laiksi kansallislipun ja muunlaisten lippujen käyttämisestä „huomioonottaen, että kansalaisten ja yksilön vapautta ei rajoiteta enää enempää, kuin mitä yleinen järjestys ja turvallisuus ehdottomasti vaativat." Tällä „huomioonotolla" tarkoitti eduskunnan enemmistö sitä, että marxilaisten kansainvälisen punalipun käyttö, joka v:n 1934 lippuasetuksella kiellettiin, jälleen olisi sallittava. Hallitus on siis eduskunnan toivomusta noudattaen lainvalmistelukunnalla valmistuttanut lakiesityksen ja varmistaakseen itselleen mieluisan muodon laille on jaoston puheenjohtajaksi asettanut ent. presidentti K. J. Ståhlbergin, jolla on ennestään kokemusta tämäntapaisissa tehtävissä.

Että punaisella taholla jo ennakolta hekumoidaan punalippujen ilmestymisen odotuksessa on itsestään selvää. — Tosin esim. „Sosialidemokraatti" noudattaa tässäkin kysymyksessä varovaista taktiikkaa. Siitä huolimatta, että se on katsottava nykyisen hallituksen pääänenkannattajaksi se vaikenee tästä hallituksen edesottamuksesta, jolla kuitenkin voi olla mitä kauaskantoisimmat sisäpoliittiset seuraukset. — Kuitenkaan ei Tannerin rautaisen valtikan alla huokaava marxilaislehdistö ole kokonaan malttanut vaieta tästä sille niin tärkeästä kysymyksestä. Niinpä kirjoittaa m.m. ammattiyhdistysväen virallinen äänenkannattaja „Palkkatyöläinen": *„Mikäpä jos taas ensi työnjuhlissa saisimme ottaa mukaan sadat järjestömme punaliput ja asettaa ne hulmuamaan juhlapaikoille."* — Ruotsalainen yläluokkamme on taas valmis tukemaan marxilaisia kuten se teki asian ollessa esillä v:n 1935 valtiopäivillä. — Se on valmis nuolemaan suomalaisen proletariaaatin kättä kun se vaan saa oikeuden nostaa salkoihin ruotsalaista separatismia ilmentävät punakeltaiset rääsynsä.

On kohtalon ivaa, että punalippujen käytäntöön ottaminen on päiväjärjestyksessä juuri vapaussodan 20-vuotisjuhlien kynnyksellä. Käykö todella niin, että v:n 1918 valkoisten sotilaiden täytyy kokoontua vapaussodan muistojuhliinsa punaisten vallankumouslippujen vapaasti hulmutessa sen maan yllä, jonka he kaksi vuosikymmentä sitten vapauttivat raskain uhrein juuri näiden lippujen symbolisoimasta hirmuvallasta? *Onko heidän juotava nöyryytyksen kalkki niin pohjasakkoja myöten, että heidän täytyy kokoontua tovereittensa hautojen ääreen se masentava tietoisuus sydämissään, että asiat maassa ovat kohta samassa pisteessä kuin 20 vuotta sitten?* Luulisi häpeän punan nousevan heidän poskilleen ajatellessaan sitä uhria, jonka he antoivat, jotka marssivat nyt näkymättömänä armeijana. Eikö heille itselleen olisi ollut parempi, että olisivat saaneet yhdessä niiden vainajien kanssa kunnian kentällä astua *yli virran?*

Lähitulevaisuus on osoittava jaksaako Suomen kansa, jonka isänmaallisestakin aineksesta on suurin osa uupumassa nykyhetken materialistisen hengen pettävään uneen, kestää kärsivällisesti tämänkin marxilaistemme suunnitteleman poliittisen kokeen. Nykyisen puolueryhmityksen huomioonottaen voi pitää mahdollisena, että k.o. lakiehdotus menee eduskunnassa läpi. — Kuitenkin luotamme tälläkin hetkellä tähän kansaan niin paljon, että uskomme punalipun ystävien ilon muodostuvan lyhytaikaiseksi. Punalippuja on ennenkin nostettu ylös, mutta myös laskettu alas. Kansamme kohtaloiden ratkaisevina hetkinä on löytynyt aina niitä, jotka ovat osoittaneet ovelimminkin suunnitellut poliittiset laskelmat pettäviksi. *Sellaisina aikoina on kansallinen nuoriso laskenut empimättä oman panoksensa vaakakuppiin niiden hyväksi, joiden ainoana silmämääränä on Isänmaan kunnia ja menestys.*

Kiuruvedellä 6 p:nä elokuuta 1937.

Elias Simojoki.

---

voittanut. Kaikki sankarillisuuden piirteet ja edellytykset tavataan hänessä jaloimmassa täydellisyydessään. Mutta eri koisesti suurta on se, että

Jeesus ei ole ainoastaan itse sankareista suurin, vaan hänellä on kykyä ja voimaa tehdä muitakin hyviä ihmisiä ja jaloja sankareita.

Sellaisia Jumalan sankareita me toivomme Suomen nuorisosta paljon kohoavan. Niitä isänmaa tarvitsee.

V. A. HEIKINHEIMO.

Herra Pätsin "perustuslaki".

Piirteitä Eestin oikeustaistelun viimeisimmistä vaiheista.

Valtakuntien ja kansojen elämässä syntyy murroksia ja ne ovat suorastaan välttämättömiäkin yhteiskunnallisen elämän kehityskulussa. Silloin, kun nämä murrokset pyrkivät kehittämään kansallista elämää ja siten lujittamaan kansan tulevaisuutta, historian tuomio ne hyväksyy. Sellaisten murrosten aiheuttajana on ylevä kansallinen ajattelutapa ja epäitsekäs isänmaallinen mieli.

Mutta on paljon toisenkinlaisia „murroksia", sellaisia, johin nähden historian tuomio on aivan päinvastainen. Valtion mahti on saattanut olla alistettu henkilökohtaisten etujen palvelukseen ja näissä merkeissä on aiheutettu „murroksia", jotka sellaisia pyyteitä tukisivat ja varmistaisivat. Voivathan sellaisetkin „murrosajat" jonkun aikaa pakkokeinoin kestää, vaikka niiden luomattomuus ja todellinen laatu ja tarkoitus ovatkin joka päivä jokaisen nähtävissä. Mutta tällaiset ilmiöt on tuomittu ennemmin tai myöhemmin historian näyttämöltä poistumaan ja ne jättävät itsestään vain kiusallisen ja ikävän muiston.

*

Kun Eestin nykyiset vallanpitäjät vastoin tämän kansan perustuslain kirjainta ja henkeä tarttuivat peräsimeen, niin väläyttelivät he kansalle toimintansa johtotähtenä „kansanvallan lujittamista". Kansanvalta oli näet „vaarassa", kun kansa itse oli hyväksynyt vapaussoturien perustuslakiehdotuksen lokakuussa 1933. Koko toimeenpannun „murroksen" siveellisenä perustuksena oli siis tällainen erikoislaatuinen kansanvallan etujen valvonta. Tällä perusteella pantiin sitten toimeen vangitsemisia, saatettiin satoja ja tuhanhansia ihmisiä kurjuuteen. Ja se kelpasi myös perusteeksi maan sotatilassa pitämiseen näihin päiviin asti.

*

Muutama päivä takaperin lopetti toimintansa Eestin kansalliskokous, joka oli siitä erikoinen, että sen jäsenistä suurin osa oli vallanpitäjien *nimittämiä,* ja työn tuloksena on Eestille uusi perustuslaki. (Lieneekö toista tällaista perustuslakia!) Se on nyt oleva siis Eestin kansan ja valtion tulevaisuuden peruskivenä. Kuka uskaltaa vielä väittää punastumatta, että tämä kansalliskokous olisi ollut vallanpitäjien aseena, kun siellä on niin hyvässä sovussa työtä tehty ja työn tulokset osoittavat ilahduttavasti, että „kansan" tahto ja vallanpitäjien pyrkimykset lyövät yksiin!

Kansalliskokouksen pohjana oli herra Pätsin laatima perustuslakiehdotus, josta hölmökin huomaa, kuinka makea on valta ja kuinka vähäpätöinen on kaikki muu sen rinnalla. Mutta joka tarkkaa tätä ehdotusta, ihmettelee ennenkaikkea miksi hra Päts siinä itse suomaisee itseään pahemmin kuin kukaan hänen vastustajansa. Kun hän vuosikausia Eestin kansalle ja koko maailmalle on perustellut perustelemasta päästyäänkin helmikuun toimenpiteitään v. 1934 sillä, että nuo toimenpiteet olivat kerrassaan välttämättömiä kansanvallan „lujittamiseksi" ja „suojelemiseksi", niin hän nyt tässä ehdotuksessaan julistaa maailmalle aivan päinvastaista ja sitovasti itse todistaa aikaisemmat vaikuttimensa perättömiksi. Kohta kohdalta hän nyt tässä ehdotuksessaan rajoittaa ja vähentää niitä oikeuksia, joita on „suojelemassa". Nyt kai

Eestin vapaussoturien liput eivät vuosikausiin ole vapaina liehuneet, järjestö on edelleen lakkautettuna ja johtajat vankilassa. Mutta kerran murtuvat nämä pakkovallan takomat kahleet varmasti.

on sitten maailmalle taas todistettava, että paras tapa vahtia puutarhaa on syödä itse hedelmät.

Ei ole kumma, vaikka tuossa „kansalliskokouksessa" hyvin monet tenäsivät kiven kovaan Pätsin ehdotusta vastaan, vaikka olivatkin nimitettyjä. Mutta kun oltiin „nimitettyjä", niin läpi meni ehdotus ja tarkoitus saavutettiin.

*

Uusi perustuslaki alkaa soinnukkaasti: „Eestin kansan horjumattomalla uskolla ja vankkumattomalla tahdolla lujittaa ja kehittää valtiota, jossa korkein valta on kansalla." Mutta itse perustuslakiin ei ole tästä paljon muuta jäänytkään, vaan päinvastoin on tehty mitä voitu tämän periaatteen kumoamiseksi. On käytetty paljon energiaa siihen miten voitaisiin kansa ja kansan oikeus kokonaan syrjäyttää. Erittäin tämä koskee valtion päämiehen valitsemistapaa. Entisen perustuslain mukaan oli kansalla oikeus määrätä presidenttiehdokas. *Uuden perustuslain mukaan on tämä oikeus kansalta riistetty, ja ehdokkaan nimittävät eduskunnan molemmat kamarit kumpikin yhden ja kuntien edustajat yhden.* Mutta siinä tapauksessa, että kaikilla näillä on sama ehdokas, *ei vaaleja tapahdu ollenkaan,* vaan tuo yhteinen ehdokas tulee nimitettäväksi. Vapaussoturien perustuslakiehdotuksen mukaan kuului presidentin valitseminen *suoraan kansalle.* On siis selvästi nähtävissä, että tämmöisellä järjestelyllä ei tähdätä mihinkään muuhun kuin toiselta puolen kansan tahdon syrjäyttämiseen ja toiselta puolen nykyisen valtion päämiehen jatkuvaan vallan turvaamiseen. Kyllähän näet tämä järjestelmä varaa enemmän kuin kylliksi vallassaolijalle mahdollisuuksia huolehtia siitä, että hän ensiksi joutuu yhteiseksi ehdokkaaksi ja sitä tietä presidentiksi kansan mielipidettä kuulematta.

Ja edelleen. Lakien säätämisestä huolehtii kaksikamarinen eduskunta, joista ensimmäisen valitsee kansa enemmistövaalin periaatteen mukaan, toisen kokoonpanon määräävät ammattikamarit, kuntien y.m.s. laitosten edustajat sekä presidentti. Näkyy siis, että toinen kamari on tarkoitettu „tasapainosta" huolehtimaan, niinkuin sitä on jopa virallisestikin perusteltu. Lisäksi tulee presidentillä olemaan erittäin laaja dekreettioikeus, niin että tässä on hiukan vaikea enää „tasapainosta" ollenkaan puhua. Ja kun vielä otamme huomioon, että kansanäänestyksen toimeenpanemiseen on vain presidentillä oikeus, niin on selvää, että kansan tahto halutaan syrjäyttää. Sanomattakin on selvää, että entisen perustuslain mukainen ja vapaussoturienkin perustuslakiehdotukseen kuulunut kansan perustuslain muuttamisoikeus on uuden lain mukaan poistettu.

*

Jo edellä olevat poiminnot osoittavat uuden Eestin perustuslain todellisen laadun ja tarkoituksen. Se on vallanpitäjien keppihevonen, jolla nyt yritetään ratsastaa, mutta tulevaisuus näyttää, miten siinä onnistutaan.

Inkeri itkee.

**Polo Inkeri itkee! — kuuletko sen!
ja raidat rannalla haastaa:
me värjymme tuulissa myrskyjen,
kädet raa'at meitä ne raastaa.
Ah, oksamme heikot ja hennot on,
madot julmat juuria syövät,
Taas tunnemme ankaran kohtalon:
vihamiehet armotta lyövät!**

**Polo Inkeri itkee! — kuuletko sen!
Se syösty on suureen vaivaan.
Sumupilvet synkästi vyöryen
nyt peittävät Inkerin taivaan.
Vihamies siellä kirkkoja vartioi,
hän rikki on lyönyt ristin.
Vain vaino Inkerin tuttuna on:
yli kaiken välkkyvi pistin.**

**Polo Inkeri itkee! — kuuletko sen!
Käy heimomme kuoleman teitä.
Hätähuudot luoksemme kantautuu:
he vuottavat veljiä meitä!
Oi, kansani! Altis mielesi vie
avuks' Inkerin heimon armaan!
On kerran väistyvä Inkerin yö —
Se aamuhun nousee varmaan. —**

SAIMA RANTANEN.

Inkerin usko.

*Vaikka juudakset taas tuttuun hintaan
myyvät Sinut kolmenkymmenen,
sittenkään ei petos satu rintaan,
kärsit, uskot länteen katsoen.*

*Vaikka auttajasi ristis alle
rientää hento paimenpoika vain,
köyrtymättä kuljet Golgatalle
luottain viime sanaan Herran Lain.*

*Voimakkaampi Herran vihkivesi
Pilatuksen käsivettä on!
Rukous, mi kuolee huulillesi,
voimakkaampi sortajia on!*

PAAVO HYNYNEN.

KAIKKI ALTTIIKSI

Sain hiljattain kuulla erään norjalaisen pastorin lausuvan puheessaan ylioppilaille jokaisen suomalaisen sydäntä sykähdyttäviä sanoja vapaustaistelustamme ja Valkoisesta Kenraalistamme. Silloin mielessäni päätin, että tästä asiasta täytyy vielä kirjoittaa sille osalle Suomen nuorisoa, joka lukee „Luo lippujen!"-lehteä. Kun nyt saan siihen tilaisuuden, en voi tietää parempaa otsaketta, kuin on tämä: *Kaikki alttiiksi!*

Norjalainen pastori näki vapaustaistelussamme jotain muuta kuin joku meikäläinen „ihmisoikeuksilla" keinotteleva pasifisti. Hän näki siinä todella *vapaustaistelun.* Hän näki hiljaisen, ahdistetun, mutta katajaisen kansan nousseen pyhimpänsä ja kalleimpansi puolesta ja tällöin panneen kaikkensa alttiiksi. Hän näki Suomen kansan tulleen sille kohdalle, jossa sen oli tehtävä suuri ratkaisunsa: *orjuus tai vapaus!* Ja hän sanoi ihailevansa sitä kaikki alttiiksi antavaa henkeä, joka silloin johti tätä kansaa.

Puhujalla oli puheensa tähtäyspisteenä saada kuulijansa — lähes tuhat ylioppilasta — käsittämään, kuinka suuriarvoinen ja kohtalokas on se ratkaisu, jonka nuori ihminen välttämättä joutuu tekemään Jumalan valtakunnan ja saatanan valtakunnan välillä. Jälkimmäisen valtakunnan kansalaiseksi joutuakseen tarvitsee ainoastaan *himoita kaikkea.* Jumalan valtakunnan rajojen sisäpuolelle päästäkseen pitää käydä ahtaan portin kautta ja panna *kaikki alttiiksi.*

Nyt saattaa joku ajatella: „Minä voin kyllä uhrata itseni kokonaan isänmaan pyhälle asialle — niinkuin minä uhraankin. Mutta mitä minulla tällöin on tekemistä Jumalan kanssa?" Näin voit, hyvä taistelutoveri, todellakin ajatella, ja näin ajatellaan paljon, sen tiedän. Mutta kieltämätöntä on, että Suomen kansan sielussa — missä se on säilynyt puhtaimpana ja aidoimpana — nämä kaksi asiaa kulkevat merkillisellä tavalla rinnakkain. Rinnakkain ne kulkivat nuoren heränneen pojan, Pesosen, sydämessä ja tulivat ilmi sieltä ihmeellisellä tavalla, kun hän kidutettuna ja kuolintuskissaan vielä jaksoi kuiskata sanan: „Isänmaa!" Samalla tavalla oli ne yhdistänyt Antti Marjoniemi, jonka nuori elämä päättyi polttoroviolla. Minkätähden polttoroviolla? Sentähden, että hänen nuoruutensa jalo tunnussana oli tämä: Kaikki alttiiksi! Suomen nuorisolla ei voi olla sen jalompia esikuvia, kuin ovat nämä kaksi nuorukaista, siitä, kuinka ehdottomasti suuret ratkaisut on tehtävä ja kuinka uskollisesti niissä on pysyttävä. Heidän kohtalonsa huutaa väkevästi meille: Kaikki alttiiksi!

Oletko sinä, hyvä lukija, koskaan tullut ajatelleeksi, mitä merkitsee olla kuolemaan saakka uskollinen tälle tunnussanalle? Et ehkä ole siitä oikein selvillä, niinkuin en minäkään. Mutta varmaan ajattelet: „Se maksanee paljon." Aivan niin, *paljon* se maksaa! Olisi petollista sanoa, ettei se *aivan* kaikkea maksa, ettei sen vaatimus *aivan* ehdoton ole. Näytteeksi siitä, mistä kaikesta pitää luopua, voi tähän kirjoittaa luettelon: itsekkäistä, pienistä ja suurista pyyteistä, omasta tahdosta, joka aina ja kaikessa tavoittelee vain omaansa, kaikista luvattomista huvituksista, parhaimmista vuosista, vapaa-ajoista, huolettomasta olosta, rauhasta kotona, rauhasta koulussa, rauhasta työpaikassa, rauhasta toveripiirissä... ja vihdoin kaikkein kalleimmasta, omasta hengestäänkin. Jos koetat oikein todella panna täytäntöön vaikkapa vain tämän lyhyen luettelon vaatimukset, niin täytyy sinun sangen pian, ollaksesi rehellinen ja nöyrä, tunnustaa, että olet joutunut mahdottomuuden eteen.

Joku voi ajatella, että on väärin tämän lehden palstoilla johtaa *taistelevaa nuorisoa* mahdottomuuden eteen. Sehän on mielettömyyttä! Mutta huomaa, taistelutoverini! Tämä lehti julistaa jo muutenkin oppia: *mahdottomuus mahdolliseksi,* ja nyt se julistaa sitä erikoisesti. Tämän nuorison täytyy olla voimakasta nuorisoa. Jospa tämä kirjoitus voisi viedä *edes yhden* nöyrän, mahdottomuuden eteen joutuneen taistelutoverin voiman lähteelle, silloin tätä kannattaisi kirjoittaa vaikka omalla sydänverellään!

Mitä pitää tapahtua, jotta mahdottomuus tulisi mahdolliseksi? *Aivan uusien voimien pitää saada murtautua siihen itsekkyyden kovaan ja kylmään maaperään, jonka nimi on: ihmisen sydän.* Jos voisit kysyä Antti Marjoniemeltä, mikä hänelle antoi sen käsittämättömän voiman, että jaksoi kaikkensa uhraten kestää tuskallisimmankin kohtalon, niin voit olla varma siitä, että hän vastaisi: „Ei se voima minun omaani ollut, niin että olisin voinut lujasti päättää olla sankari. Minä en voinut yksinkertaisesti muuta tehdä, kuin askel askeleelta edetä sillä tiellä, mille olin tullut. *Tunto pakoitti minut siihen!* — Mikä se on, joka antaa tuollaisen tunnon? Se on herätys, tuo tapahtuma, jossa aivan uudet voimat murtautuvat ihmiseen.

Onkohan meissä, jotka olemme Suomen kansallista nuorisoa, tapahtunut herätys? Onko meissä murtunut se mieli, joka ei voi muuta kuin etsiä omaansa kaikessa? Onko meillä sitä henkeä, joka johdattaa meidät panemaan kaikki alttiiksi? *Tästä* nyt on ennen kaikkea ky-

ULKOPOLIITTINEN KATSAUS

XI.

Jo on ulkopoliittisen exellenssimme lehmä ojassa ja asiat yhtä sekaisin kuin Hackzellin flyygelit! Englanti on tekemässä täyttä lehmänkäännöstä Italiaan ja Saksaan päin, sillä Ranskassa tulossa oleva kommunistikaappaus alkaa käydä ylvään Albioninkin hermoille. Saihan Englanti sitäpaitsi melkein puolet varustusteollisuudelleen välttämättömästä rautamalmista Bilbaosta ja kun tämä on nyt topissa raavitaan siellä päitä aika tavalla.

Mr Eden on saanut luvan pysytellä loitolla lopullista kalossinkuvaa odotellessaan ja Chamberlain sekä lordi Halifax koettavat pelastaa mitä pelastettavissa on. Toivotamme herrat tervetulleiksi tänne „fascistileiriin" joskin huomautamme, että nyt saatte tyytyä kiltteinä poikina odottamaan kun Musso, Adolf ja Hirohito järjestävät sotkuista konkurssipesäänne.

Saksalaisen on tapana sanoa tämänkaltaisesta romahduksesta „pleite" ja kyllä ovatkin kotoisten patculiemme ruusunpunaiset unelmat kasassa. Moskovan kanssa erinäisissä väleissä oleva „Surun Sanomatkin" päästeli oikein itkua. Miksette uskoneet meitä, jotka olemme hiki hatussa koetelleet neuvoa tuhmia lapsia oikealle tielle.

Ulkopoliittisen exellenssimme muutenkin huonot osakkeet ovat yhäti laskussa. Niin käy kun ei uskota varoituksiin olla käyttämättä rappareita ja „pysyväistä mielisairasta" neuvonantajinaan. Tuleepa hauska nähdä, mitenkä tässä sitten syksyllä luovitaan kun Englanti ei enää tykkääkään entisistä pankkirosvoista ja se visiittikin on tiedossa — jos eletään ja pysytään terveenä.

Mutta sen terveyden kanssa on vähän niin ja näin. Pelkäämme jo tosissaan, että tänne odotetun herran kukkapuketin asemasta voi tullakin hautaseppeleen tilaamisen vuoro. Mikäli se nyt on silläpäin muodissa.

Mitäs rupesi ryssä tarmokkaimpia miehiään listimään — nyt meni jo luotto Lontoossakin ja Japani katsoi ajankohdan sopivaksi suorittaa lopullinen tukialueen laajennus, niin että tarvittaessa päästään Kalganin—Urgan kautta iivanoitten kimppuun, jotka kuolemanpelossaan vilkuilevat taakseen. Ei ole „hjuva" enää missään. Teloutusplutoona lännessä ja japanilainen pistin idässä.

Parasta vaan opetella uudelleen vuonna 1904 käytettyä temppua karkuunjuoksemisessa. Siinä voivat kiinalaiset kenraalit antaa hyvää havainto-opetusta. Juoksihan kiinalainen „kenraali" Tsing-tsang-tsong, tai mikä se nyt olikaan, armeijoineen vuorokaudessa lähes 150 kilometriä. Se on jo jotain se. Ainoastaan suuret herrat kuten ent. kaukaasialaisen armeijakunnan komentaja Lewandowsky voi käyttää lentokonetta. Joten parasta on silläpäin pohjata saappaat hyvin ja viitoittaa tie valmiiksi Uralille. Uumoilemme nimittäin, että kohta alkaa maailman tapahtumien n.s. „toinen näytös" ja siinä on Swentolla ja Sasulla selittämistä. Emmekä mekään tahdo asioita vielä pahemmin sotkea puhumalla jotain pötyä Moskovasta ja tulitikuista kuten eräs pakinoitsija tässä joku aika takaperin.

Käryää se tilanne jo muutenkin tarpeeksi.

Paavo S.

J. K. Espanjan sota näyttää nopeasti lähestyvän kohti loppuratkaisuaan. Punaisten sisu on kaulaan nousemassa eikä Ranska enää uskalla avustaa Walenciaa. Mutta mistä tämä johtuu, sen me kuiskaamme eräille luotetuille miehille. Sillä Mussoliini ei jaarittele vaan toimii.

---

symys. Ei lopultakaan ole kysymys siitä, mitä me saamme aikaan ja mitä me saamme palkaksi vaivannäöstämme. Siinä taistelussa, mitä me käymme isänmaan pettäjiä ja myyskentelijöitä vastaan, on voittaja se, joka on päässyt tämän portin läpi: *Kaikki alttiiksi!* Olemmekohan me päässeet lähellekään todellista suurta voittoamme?

Meillä ei ole suurempaa ja jalompaa tehtävää, kuin ruveta rukoilemaan ja ikävöimään herätystä Suomen nuorisolle. Onko sinulla, hyvä lukija, tätä herätyksen saapumisen ikävää? Jos on, niin on sinun asiasi hyvin, ja jos se on koko Suomen kansallisella nuorisolla, silloin tapahtuu suuria meidän keskuudessamme: *tässä maassa ikäänkuin uudesti syntyy nuorisopolvi, jonka jalo tunnussana on: Kaikki alttiiksi!*

Erkki Ervamaa.

Jyväskylän punapaitajuttu

Eikö suojeluskuntain herjaaminen olekaan rikollinen teko?

Pohjoismaitten punaisen nuorison kongressin yhteydessä viime vapaussodan päättymispäivänä Jyväskylässä sattui eräitä välikohtauksia, joitten vuoksi nostettiin oikeusjuttu kanslisti V. Hakamaa vastaan. Seuraavassa julkaisemme otteita parista syytetyn oikeudelle jättämästä varsin mielenkiintoisesta vastinekirjelmästä:

Syytetyn vastine jutun ensimmäisessä käsittelyssä:

Olin mukana paraatissa kun ensimmäisen alueen suojeluskunnat 16. V. aamulla kävivät sankarihaudoilla kunnioittamassa niiden 43 vainajan muistoa, jotka olivat uhranneet henkensä taistellessaan maamme itsenäisyyden puolesta sos.-dem. puoluetta vastaan sen ryhtyessä v. 1918 voimakeinoin toteuttamaan ohjelmaansa. En voi sanoa, oliko vapaussoturien tarkoitus, että sos.-dem. puolue punakapinan jälkeen jäisi edelleen samana, lakkauttamattomana puolueena ja muuttumattomin päämäärin elämään niinkuin ennenkin, mutta omasta puolestani luulen häpäiseväni 1918 kapinan vainajien muistoa ja vapaussotureita, jos niin ajattelisin. Nyt kumminkin, 16. V. 1937, suojeluskunnan riveissä sankarihaudoille valtakunnan ja suojeluskuntien lippujen jäljessä marssiessamme meidän täytyi nieleskellä sos.dem. puolueen omistaman työväentalon luona katuvierillä lakki päässä seisoskelevien punapaitojen ivaa, pilkkaa ja vihamielisyyden osoituksia, jotka suuntautuivat sitä aatemaailmaa ja valtiota vastaan, jonka vapaussoturit kaikkensa uhraten loivat 1918 talvella ja keväällä.

Sankarihaudoilla seistessäni minua hävetti, että me annamme edellä mainitulla tavalla häväistä niiden vainajien uhria ja työn tuloksia, joita me nyt tulimme kaunein sanoin kiittämään siitä, mitä he olivat tehneet heimomme ja meidän hyväksemme.

Kun sitten paraati myöhemmin päivällä, samanlaisten kiusallisten ilmiöiden uusiutuessa päättyi ja sain vielä kuulla, että punaisen nuorison liittopäivien osanottajat olivat häirinneet lottia heidän palatessaan sankarihaudoilta, en enää suojeluskuntamiehenä tahtonut alistua punaisen nuorison valkoiselle väelle aiheuttamaan häpeän tilaan.

Ollessani joittenkin tovereitteni kanssa kotimatkalla ja nähdessäni kuinka Kauppa- ja Väinönkadun kulmassa työväentalon ja osuuskauppa Mäki-Matin katukäytävillä kuljeskeli muutamia nuoria henkilöitä paitahihasillaan rehennellen näytellen päällään olevia punaisia paitojaan, menin tovereitteni kanssa kulmauksessa seisoskelevaan yleisöjoukkoon käskien punapaitojen muuttaa vaatteitaan, tai mennä pois ihmisten näkyviltä.

Tämän jälkeen kävelimme kaupungin läpi, emmekä enää nähneet siellä punapaitoja. Mutta palatessamme takaisin kiinnitti huomiotani se, että katukäytävän reunalla seisoskeli yleisöjoukon edessä nuori, heikon näköinen mies tupakka hampaissa kädet työnnettyinä housuntaskuihin niin, että punainen paidanrintamus loisti mielenosoituksellisesti toiselle puolelle katua, jota kuljimme. Hänet huomattuani menin luonnollisesti varoittamaan häntä siitä, että hän kehtaa esiintyä tällaisena juhlapäivänä tuolla tavoin halventaen siten suojeluskuntaa ja armeijaa. Sitäpaitsi kehoitin häntä ajoissa vaihtamaan punaisen paitansa. Mies oli ilmeisesti hermostunut pureskellen natsaansa ja ottaen sen vähä väliä hyppysiinsä, mutta kehtasi kumminkin katsella meitä hävittömästi ja uhittelevasti silmiin. Näistä eleistä päättelin, että mies ilmeisesti jostakin syystä provosoi ja käsitykseni vahvistui punapaidan ryhtyessä kiireesti ja voitonriemuisesti selvittelemään, että hän on muka jokin kansanedustaja jostakin ja tietenkin hän lasketteli sen vanhan ja kyllästyttävän laulun, että punaisia paitoja myyvät porvaritkin j.n.e. Keskustelu jatkui vielä samaan tapaan hetkisen, kunnes poliisi tuli ja hajoitti ympärillämme tungeksivan ja huutelevan yleisöjoukon.

Mennessämme sitten jonkun ajan kuluttua Lounaispuistoon päin, oli sinne jälleen uskaltautunut joku punapaita paitahihasillaan. Kauppa- ja Minnankadun kulmassa huomautin miehelle sopimattomasta esiintymisestä. Koska paikalla oli paljon punaisia Lounaispuistossa paraillaan alkavan liittopäivien juhlan vuoksi, uskalsivat he täällä paremmin kuin muualla ilmaista oikean kantansa huutelemalla meille muutamille suojeluskuntapukuisille m.m. „*Tuollaisia kirkko ja koulu kasvattavat*", „*Kaikki ne kelpaavatkin tuohon teurastajakaartiin*" j.n.e. Poliisi hajoitti täälläkin paikalle kertyneen ja uhkaavasti esiintyvän yleisön.

Tässä ovat lyhyesti kuvattuna ne vaikutteet ja toimenpiteeni 16. V. 1937, joitten johdosta 1918 punaisen aatteen edustaja on kyennyt haastamaan saman vuoden valkoisen aatteen kannattajan vapaussodan uhrien vapauttamassa valtakunnassamme oikeuteen.

Tiedän kyllä, että voisin vaikuttaa oikeuden päätökseen itseeni nähden edullisesti, jos olisin valmis kaupittelemaan periaatteitani myöntämällä muka „erehtyneeni" tai „kiivastuneeni" j.n.e., mutta sellaiseen häpeään en tule koskaan suostumaan.

Mahdollinen tuomio ei ole minun häpeäni.

Jyväskylässä 12 p:nä heinäkuuta 1937.

V. Hakama.

Jutun jatkokäsittelyssä esitti syytetty m.m. seuraavaa:

Herra Joveron edustajan viime käsittelyssä esittämään arvosteluun vastineestani viitaten haluan puolestani väittää herra Aattelan lausunnon olevan ristiriitaisen. Silloinhan Aattela väitti vastineeni olleen poliittisesti väritetyn ja kiihoittavan. Kuitenkaan hän ei väittänyt vastineeni poikkeavan totuudesta, mikä olisikin ollut mahdotonta, sillä tapahtumat vastineessani ovat kuvatut täysin totuudenmukaisesti. Samoin ei Aattela lainkaan kyennyt todistamaan, mikä vastineessani oli poliittisesti väritettyä. Koska Aattela näin itse henkilökohtaisesti tuli tunnustaneeksi, että tosiasiat 16. V. 1937 Jyväskylän tapahtumista olivat todella kiihoittavia, on se parhaita todistuksia siitä, että jotain mieltä kuohuttavaa ja isänmaallisen väestön oikeustajua loukkaavaa on mainittuna päivänä tapahtunut liittopäiville osallistuneen punaisen nuorison taholta.

(Jatk. siv. 293)

JUHLARUNO

lahjoitusmaan-talonpoikain muistomerkin paljastustilaisuuteen Valkjärvellä 1. 8. 1937.

Kirj. Aleksanteri Aava.

I.

Sukupolvien muisto

Se unhon yöstä kohoaa,
kuin totuus aikain takaa,
se mennehistä muistuttaa,
kuin isäin ääni vakaa,
se piirtyvi kuin ristin tie,
niin jylhänä, niin yksin,
se näyttää miten elo vie,
kuin kohtaa kärsimyksin.

Se kertoo, kansa Kannaksen
kuin kerran raatoi täällä,
ja päivä sukupolvien
kuin paahtoi päänsä päällä,
se virkkaa, täällä niittäjäin,
kuin kostui kerran poski
ja ruoskan siima läiskähtäin
kuin selkäpiihin koski.

Se unhon yöstä kohoaa,
se totuus karuin äärin,
niin olikin jos väärin,
se itkettää, se innostaa,
se surettaa, kun raataneet
on isät vieraan työssä,
se lohduttaa, kun sortuneet
ei vuosisadan yössä.

Ah, muisto sukupolvien
kuin olet kallis, suuri,
sä elonpohja Kannaksen,
ja jatko, varsi, juuri,
sun sammalkumpus äärehen
me yhä polvistumme,
ja merkeissäsi toimien
käy vielä taistelumme.

Se meille on kuin pyhä tie,
se muisto vanhempaimme,
ne kaikki, mitä meillä lie,
ne kerran heiltä saimme,
on omanamme kallis maa,
tää Kannas asumamme,
ja entisveri pulpahtaa,
niin hilpein suonissamme.

Se unhon yöstä kohoaa,
nyt patsain, muisto vakaa,
ja mennehistä muistuttaa,
kuin ääni hautain takaa,
se virkkaa: vaiheen muinoisen
kuin läpi kamppailimme,
me hyväks' jälkipolvien
sen silloin tarkoitimme.

II.

Harsian virsi

Olin kyntänyt pellon ja kylvänyt maan
Valkjärven kennäällä kerran,
— minä kuuluin myytyhyn alustaan,
sen Veikkolan Blandow-herran.

Minä orja en ollut, jos näyttikin noin,
vapaa mieleni mull' oli myötä,
ja toisten keralla tehdä koin
minä, minäkin ropottityötä.

Olin kyntänyt pellon, kylvänyt maan.
Se jo valkeni kypsäksi vilja,
mutta siitäpä saikin laukeemaan
se Harsia — polkuni silja.

Tuli voudit ja kasakat ryöstötöin,
ja ne uhkasi viljani viedä,
minä seipähän siinä päihin löin,
minä vääryyttä kun en siedä.

Ja tuomiot tuli ja kahlehet
käsivarsiini kunteet piirsi,
ja ne sanoivat: ikinä palaa et.
Ja niin Siperiaan mun siirsi.

Mutt' en itkenyt, vainen ajattelin:
„Jos on kotoista astune alaa,
minun henkeni kerran kuitenkin,
kotimaiseman luoksi palaa,

se Siperian ei jäihin jää,
sitt' on turhaa kahlita koittaa,
koko Kannaksen kerran se sytyttää
ja valtiaat vieraat voittaa.

III.

Kaijan rukous

Monta on minulla lasta,
jotka jäivät jälkeheni,
veräjällä katsomahan,
kurkistamahan kujalta,
ilman turvatta tuetta
oman emon ottamatta,
— monta on minulla lasta,
monta mulla, monta muilla,
itkien isän perähän,
emon kättä kaipaellen,
— vie sinä Jumala heitä,
armo taivainen taluta,
jott' olis' hyvä jokaisen,
paras olla palleroisten,
ylvähin ylenemässä,
kansaksi kehittymässä,
toivoksi ajan paremman,
tämän suvun huistimeksi,
jotta kerran kellot soisi,
puhuisi totiset torvet,
ajasta ylenevästä,
vapahasta, valkeasta.

Orjan nimi

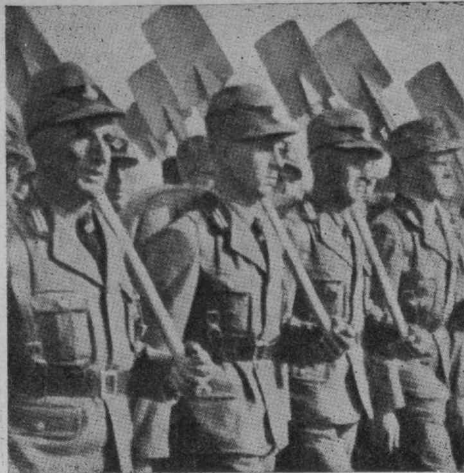
Älä mainitse nimeä orjuuden
kun Kannaksen muistelet aikaa,
puhu vaikkapa oikuista ilmojen,
se paremmin korviin kaikaa,
puhu porottimista tuulien
ja idän uhkasta muusta
ja paineesta ajan alhaisen
ja kuumasta mätäkuusta.

Älä mainitse nimeä orjuuden,
se on sanoista kaikkein nurjin
se ei sovi keralle Kannaksen,
vaikka kohtalo olisi kurjin,
voi painua täällä miehen pää,
kun yössä ja yksinänsä
mutt' naapurillensa kärsivää
hän soisi ei näyttävänsä.

Tämä heimo on herkkää ja ylpeää
ja on joustavan toivokasta,
meitä orjan lapsiksi nimittää
sovi nyt, ei sovellu vasta.
Ei murtavan heitä aika näy
vaikk' olisi vuosisata,
se valoisuutehen tiemme käy
kuin keväisen päivän rata.

Ja lohduksi aikojen entisten
me patsahan pystytimme
ja iloja aikojen vastaisten
yhä työssämme aattelimme,
me tiesimme: koskaan ropottiin
ei mennä sen vieraan viekkaan,
se ennen veremme lopuksiin
saa vuotaa Kannaksen hiekkaan.

Älä mainitse nimeä orjuuden,
se särkevi tunnelmamme,
sävel helkkyvi pohjalla sydänten,
mi kertovi parhaistamme,
se soi kuin suvinen tuulahdus
liki maan, liki kansan, rajan,
nimi kallis, kaunis, se vapaus
jo on kostanut kohlut ajan.

„— palaavat työn rivistöt leireihin —"

20:nen vuosisadan ensimmäinen neljännes on ollut harvinaisen vilkas maailmaa järkyttävistä tapahtumista. Maailmansota, vanhan kapitalistisen maailmankatsomuksen romahdus kommunismin traagillinen kokeilu ja fascismin synty ovat merkkipatsaita ihmiskunnan vaelluksen tiellä.

Kun toisaalta kommunismi korostaa, että ihmisellä ei ole mitään velvollisuuksia kansaa, vaan ainoastaan luokkaansa kohtaan, korostaa fascismi yksilön velvollisuutta kansaansa kohtaan. Ei riitä, että sodan aikana on valmis ase kädessä uhraamaan henkensä, jotta kansa saisi elää, vaan rauhan aika, — kansan elämän pitempi ajanjakso — on käytettävä työhön kansan hyväksi.

Tästä ajatuksesta kehittyi Saksassa työvelvollisuus, joka kokosi aluksi vapaaehtoisesti kansan nuoret jäsenet kovaan ruumiilliseen työhön valtakunnan parhaaksi ilman muuta palkkion toivoa kuin kansan kiitollisuus ja työn kunnia.

Puolueriitojen kiihkeimpänä aikakautena löysi nuoriso itselleen tien auran ja kuokan ääreen ja valitsi raivauskentäkseen maan kitsaimman kamaran. Sillä niin kauan kuin vilja vielä kasvoi Saksan pelloilla, niin kauan onneton kansa kuitenkin vielä eli ja sikäli kun vainiot laajenivat saattoi toivoa parempaa tulevaisuutta.

Saksan uusi nuoriso löysi samanaikaisesti kansansa ja *maan*, jota kansa viljeli ja asui.

Aluksi muutama sata, sitten jo tuhannet ja nyttemmin puolisen miljoonaa lapsista jo kuokkii, muuttavat tunti tunnilta maan hedelmää kantavaksi ja laulaen palaavat työn rivisöt illalla leireihin laajentaakseen vielä ennen yön tuloa henkistä näkemystään kansastaan ja sen tulevaisuudesta.

ÖASEVELVOLLISUUS

Kun marxilaiset suullaan saarnasivat köyhän kansan aseman parantamista, — *toteuttavat* kansallissosialistit sen käytännössä; — ei antaen kaiken yksityisomaisuuden kommunistien tavoin valtiolle, — vaan raivaustyöllään laajentaen pieneläjän toimeentulomahdollisuuksia. Kuin sienet sateen jälkeen nousevat talot, kalpeat työläislapset pääsevät maalle asumaan ja leipä tulee leveämmäksi.

Vihdoin kansan silmät avautuvat, se huomaa olevansa yhteisten kohtalon lakien alaisena, onnellinen tai onneton riippuen sen omasta sisäisestä kurista.

Kädet nousevat tervehdykseen. Kansankokonaisuuden symbooli — hakaristi — hulmuaa päitten yllä. „Me teemme työtä, — herra ja työmies! Samaa kovaa ruumiillista työtä, joka uuttaa meidät yhteen kohtalotovereiksi ja veljiksi!"

Työpalvelusjoukko paraatissa.

Sisäinen pakko muuttuu valtion suojeluksessa yleiseksi velvollisuudeksi, kouluksi, joka rinnastaa kaiken työn samanarvoiseksi ja valaa isänmaanrakkauden miesten sydämiin.

„Ei koskaan enää veljessotaa! Ei koskaan enää ruumiillisen työn alemmuutta! Nyt rakennetaan maata yhdessä, kaikkia varten!" — Tämä on työasevelvollisuuden ydin.

Aikaisemmilla vuosisadoilla ratkaistiin kohtalo niiden kansojen hyväksi, jotka ymmärsivät yleisen asevelvollisuuden merkityksen.

Tämän lisäksi on nyt tullut velvollisuus tehdä rauhan*työtä kansan hyväksi.* Työpalvelus muodostaa koulun, jossa tämä henkisesti ja ruumiillisesti opitaan.

Eiköhän olisi Suomessakin jo aika nostaa 10.000 kuokkaa raivaamaan viljelyskelpoiset alueet viljaa lainehtiviksi pelloiksi. Mutta sitä ei tee mikään puolue, vaan Suomen nuoriso sitten kun se herää.

Paavo Susitaival.

Suomalainen mies

**Hän on seisonut vankkumatta
ja tyynenä paikoillaan,
kun synkeät pilvet nousi
yli armahan synnyinmaan.
Ja kun vaarassa oli kontu
ei empinyt kauvan hän —
oli valmis, vaikkapa kuoloon
hän puolesta pyhimmän.**

**Ei soreat sanat soinnu
hänen jäyhiltä huuliltaan.
Mutta töissä ja toiminnassa
hän mies on paikallaan.
Niin jäykkä on niska hällä:
se harvasti kumartuu,
ei suuria sanoja kersku
tämän raatajaheimon suu.**

**Hän korvesta kohottanut
on kauniin, ylpeän maan.
Niin täyteläisinä tähkät
nyt huojuvat pellollaan.
Kodin, konnun ja synnyinseudun
hän puolesta valmis on
taas käymähän tarpeen tullen
sotakentille kuolohon!**

SAIMA RANTANEN.

„Kolmannen valtakunnan vieraana"

II.

Muistoja suomalaisen ryhmän oleskeluajalta Saksan nuorison parissa

Keskiviikkona 16 p:nä kesäkuuta oli osa Köslinin NPEA:n asukkaista tavallista aamuvirkumpia. Jo klo 4.45 kävi vahtimestari nykäisemässä korvasta meidät hereille. Varhaisesta ajasta huolimatta emme siekailleet hetkeäkään, sillä olihan kyseessä matka Berliniin, eikä sinne joka päivä ole tilaisuutta päästä. Jo edellisenä päivänä olimme laittaneet kaikki kuntoon niin, että saatoimme klo 6 astua odottavaan Dieseliin. Meitä oli kaiken kaikkiaan 28, ja luulen ettei siihen olisi mahtunut yhtään enempää. Hyvin joka tapauksessa toimeen tultiin ja jutut alkoivat luistaa toinen toistaan paremmat. Kävi m.m. selville, että ainakin kolme pojistamme on joutunut ajamaan Saksassa ensi kertaa partansa. Onko sen sitten vaikuttanut ilmaston muutos vaiko uusi ruokajärjestys, siitä ei päästy oikein selvyyteen. Joka tapauksessa se on varma merkki siitä, että pojat voivat hyvin. Petsamon poika oli ostanut kaupungilta uuden uutukaisen parranajokoneenkin. Oli kuulemma vähältä, ettei hän käärinyt sitä pumpuliin. Ainoana varjopuolena tässä kaupassa oli se, että hän olisi saanut samanlaisen koneen laitoksemme omasta kaupasta huomattavasti halvemmalla. Sen hän sai kuulla jos toisenkin kerran: „Kuule, oletko kuullut, että Anstaltin kaupasta saa samallaisia koneita 35 Pf. halvemmalla." Se hänellä oli kuitenkin hyvänä lohdutuksena, että Petsamossa ne maksavat joka tapauksessa huomattavasti enemmän.

Niin olikin jo ajettu neljä tuntia ja saavuttiin Stettiniin, jossa meille oli järjestetty tilaisuus tutustua vapaasatamaan. Vahinko vain, että satoi sen verran, ettemme voineet tehdä moottoriveneillä suunniteltua kierrosta satamassa. Sen sijaan saimme nähdä Euroopan suurimman varastomakasiinin, yli 200 metriä pitkän, 6-kerroksisen, automaattisine sammutuslaitoksineen. Sen katolta on mainio näköala kaupunkiin ja satamaan. Näkyi siellä olevan „Ariadnekin".

Mutta meidän oli jatkettava matkaa ja nyt se kävikin mainiosti, sillä saimme huristaa Berliniin asti oikeata autotietä, jollaisista meillä ei voida uneksiakaan. Meidän täytyi puikkelehtia koko kaupungin läpi sen toisessa laidassa olevaan Potsdamin NPEA:iin, joka tuli olemaan majapaikkamme. Kurkistelimme perin uteliaina ympärillemme, haluten ahmia mahdollisimman paljon siitä, mitä näimme. Kaksikerroksiset linjavaunut antoivat oman leimansa katuliikenteelle. Kun leveys ei riitä, täytyy jatkaa ylöspäin. Eikä ainoastaan ylöspäin vaan myöskin maan alle, jossa kulkee sähköjuna.

Nukuttuamme matkaväsymyksen pois olimme valmiit tutustumaan tuohon nelimiljoonaiseen kaupunkiin. Varminta oli kuitenkin alottaa lähimmästä ympäristöstä. Niinpä kiertelimme läpeensä Potsdamin, Fredrik Suuren kaupungin. Sen mielenkiintoisimpiin nähtävyyksiin kuuluu Garnisionikirkko, jossa Fredrik Suuri ja hänen isänsä lepäävät. Joka tunti soittavat kirkon kellot eri sävelmää. Kirkon uruilla on itse Johan Sebastian Bach soittanut. Samassa kirkossa avasi Hitler valtiopäivät maaliskuussa v. 1933.

Iltapäivällä ajaa hurautimme kuuluisan Avus-radan läpi itse kaupunkiin katsomaan suurta saksalaista näyttelyä, jonka nimenä oli *„Gebt mir vier Jahre Zeit"*. („Antakaa minulle aikaa neljä vuotta"). Paljon on Saksassa kyetty saamaan aikaan noina neljänä vuotena. Varsinkin koneteollisuuden alalla on kyetty jo aivan huippusaavutuksiin. Poikia kiinnostivat luonnollisesti eniten lentokoneet, sukellusveneet ja sota-aseet, joita olikin hyvin runsaasti näytteillä. Näyttelypaikalle on rakennettu 150 m. korkea radiotorni, josta kuuluu olevan loistava näköala yli suurkaupungin. Ylös pääsee mukavasti hissillä, mutta ainoastaan yhden meikäläisen kukkaro antoi myöten käydä siellä. Perin viehättävä oli näyttelyn puutarha monenlaisine kukkineen. Siellä saattoi paljosta näkemisestä väsyneenä istahtaa penkille ja kuunnella musiikkia. Kokonaisuudessaan antoi näyttely ehdottomasti sen kuvan, että Saksa elää voimakasta nousukautta monella alalla.

Illalla olimme lopen uupuneet joten emme paljon siekailleet päästyämme sänkyjemme ääreen. Pojat puhuivat kovasti saksaa unissaan.

Seuraavana päivänä meillä oli paljon mieluista nähtävää. Kävimme Olympiastadionilla ja valtakunnan urheiluakatemiassa. Paljon on Saksa uhrannut näihin laitoksiin. Kaikki on viimeistellyn loistavaa.

Saimme nähdä sen stadionin, jossa viime kesän kovat kamppailut oli käyty, saimme nähdä stadionin kivimuuriin hakatut voittajien nimet. Ylpeinä haimme sieltä oman maamme poikain nimet.

Ihmeteltyämme uimastadionin kirkasta vettä ja valtavaa Dietrich Eckart näyttämöä suuntasimme kulkumme urheiluakatemiaa kohti. Siellä kohtasi meitä kohta aluksi mieluisa yllätys. Vastaamme tulee pitkä leveäharteinen mies. Gerhard Stöck, olympialaissankari! Kohina kävi poikain joukossa. Tässä nyt on ilmielävänä edessämme Matin voittaja. Rohkein pyysi aluksi nimikirjoitusta. Auliisti hän jakeli niitä kaikille, puhuipa pari sanaa suomeakin: „Matti Järvinen, minun ystäväni". Pojat kiersivät valokuvauskoneineen häntä kuin mehiläiset haluten ikuistaa tämän harvinaisen tilaisuuden. Tapasimme vielä pari muuta olympiamiestä, moukarinheittäjä Blaskin ja jalkapalloilija Hohmannin, joka toimi oppaanamme laitosta tutkiessamme. Asuntohuoneet ovat siistiä ja tarkoituksenmukaisia, työskentelyhuoneet ovat erikseen. Eräiden huoneitten ovilla oli kovin oudon näköisiä nimiä. Kuulimme, että täällä opiskelee myös japanilaisia ja turkkilaisia. Seurasi toinen toistaan komeampia voimistelu- ja urheiluhalleja, naisille ja miehille. Pistäydyimme myös kirjastossa, jossa on n. 35000 nidosta etupäässä urheilukirjallisuutta. Nyrkkeilyhallista ei poikia tahtonut saada lähtemään pois, he kun innostuivat kokeilemaan nyrkkeilytaitoaan pallojen ja hiekkasäkkien kanssa. Laitoksella on myös oma uimahallinsa, joka

tosin näin kesällä on tyhjä, sillä pihalla on myös suuri uima-allas. Ympärillä on useita urheilu- ja palloilukenttiä, joilla nytkin paraikaa oli kova työ käynnissä.

Iltapuolella näimme NPEA:n poikain tulon manöövereiltä. Ihmetellen katsoimme, kuinka aivan pienet 10-vuotiaat pojat kantoivat pakattua tornisteria, jonka alta ei koko miestä paljon erottanut. Pienestä pitäen saavat nyky Saksan pojat karkaisevan kasvatuksen.

Lauantaiaamuna saimme tutustua Sanscoucin kuuluisiin historiallisiin rakennuksiin ja puutarhoihin. Saimme nyt nähdä omin silmin sen kuuluisan tuulimyllyn, josta olemme kouluissa lukeneet, kuinka Fredrik kuningas huonolla menestyksellä yritti ostaa sitä mylläriltä, koska se häiritsi häntä. Erittäin kaunis on sisilialainen puutarha hyvinhoidettuine istutuksineen ja käytävineen.

Illalla ajoimme sitten Dieselillämme katsomaan itse Berlinin vilinää. Autommme parkkeerattiin komeasti Unter den Lindenille, ja hajaannuttiin eri joukoissa kaupunkia tutkimaan. Määränä oli kokoontua klo 23 Dieselin luo. Ja ihme ja kumma, kaikki olivat silloin todella paikalla. Mutta sillä välin oli nähty taas paljon uutta. Jotkut rohkeimmat olivat ajaneet „maanalaisellakin", useimmat olivat vain tyytyneet katselemaan kaupunkia, joka onkin iltavalaistuksessaan näkemisen arvoinen, varsinkin Unter den Linden. Voileipäautomaatit olivat uutta pojillemme, ja saavuttivat heidän suosionsa. — Berlinissä oli vielä täysi „kihinä", kun ajoimme jo yöunessa olevaa Potsdamia kohti.

Sunnuntaina pääsimme Berlinin kuuluisaan Zoo'hon. Siellä on näkemistä aivan väsyksiin asti. Elefantit ja apinat näyttivät vetävän eniten yleisöä puoleensa.

Maanantaina saimme vielä käydä „jäähyväiskäynnillä" Berlinissä. Tarkoituksena oli käydä museoissa, mutta ne ovat kuulemma aina maanantaisin suljettuna. Keisarilliseen linnaan sensijaan pääsimme. Se oli tosiaan „prachtvoll" ja „luxuriös", seinät sametista ja suuria maalauksia täynnä ja katot taitavasti koristetut. Näytettiinpä meille lautasiakin, joista Fredrik suuri oli syönyt.

Tiistaiaamuna startattiin taas „vanhaa, rakasta" Kösliniä kohden. Eikä kellään ollut oikeastaan mitään sitä vastaan. Viidessä päivässä ehtii jo saada tarpeekseen suurkaupungista. Tyytyväisinä saatoimme palata takaisin, sillä meillä oli ollut tilaisuus nähdä suurkaupunki mahdollisimman monelta puolelta. Iloisina otimmekin vastaan tiedon, että saamme vastapainoksi tälle matkalle tehdä polkupyörämatkan kauniiseen „Pommerin Sveitsiin".

Pentti Hissa.

Leirimarssi

Nuorten marssin rautamahti
hongikosta hulmahtaa.
Nuoren laulun nuijatahti
askelta vie ankaraa.

Nuorten rintain ujas usko
nuotiolla välkähtää,
Suuren Suomen aamurusko
synkät pilvet piirittää.

Liekit laulaa kirkastusta
eessä nuorten iskijäin.
Lentää lippu sinimusta
ugrein uutta päivää päin.

Kuortaneen nuotion äärellä 30. 6. 1937.

PAAVO HYNYNEN.

——

Lyökää ja iskekää

Raikuu rummut ryntääjäin
käskyn taistohon:
Marssikaa vain eteenpäin,
siellä voitto on.

Lyökää niinkuin lieskat lyö
nuoren auringon!
Lyökää kahleet, lyökää yö
vankikammion!

Kestäkää kuin kestää voi
mies vain pohjolan!
Kestäkää, vaikk' kuolo soi
laulun ankaran!

Kerran nuoren armeijan
kalpaan kaatuu yö,
Suuren, Suomen rantahan
kerran aallot lyö.

PAAVO HYNYNEN.

Ulla Väinönheimo

Muistollesi

Eräänä heinäkuun kauniina päivänä kutsui Herra luokseen kansallisen nuorison riveistä jälleen taistelijan. Silloin poistui joukostamme Turun entisten Smtyttöjen johtaja *Ulla Väinönheimo* pitkän ja vaikean sairauden jälkeen.

Hän edusti kansallisen nuorison parasta tyyppiä. Hiljaisena ja vaatimattomana luonteeltaan teki hän uupumatta työtään syventäen ja lujittaen omalla uskollaan ja toiminnallaan taistelutovereitaan. Jääkärin tyttärenä oli hän omaksunut sen maailmankatsomuksen, joka näki yhtenäisessä kansallisvaltiossa Isänmaan suuren tulevaisuuden. —

Nyt on hän seurannut jääkäri-isäänsä niille maille, josta ei kukaan palaa. Turun kansallismielinen nuoriso hiljentyy aina Ulla Väinönheimon haudan äärellä mielessään se valvoitus, jonka poismennyt taistelutoveri meille jätti.

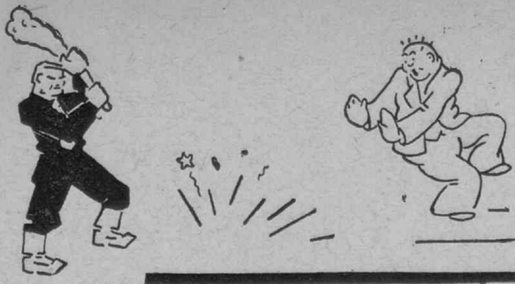
Ilmoituskilpailumme ratkaistu

Ilmoituskilpailumme on nyt ratkaistu. Enimmät äänet on saanut *Suomen Valokuvaajain Oy.* ilmoituksestaan „Kesän kauneimmat kuvat..." voittaen siis 1 ½ sivua vapaata ilmoitustilaa. Toisen palkinnon (1 sivu vapaata ilmoitustilaa) saa *Kouluaitta Oy.* „Montblanck"-täytekynäilmoituksestaan ja kolmannen *Helsingin Musta Karhu* (½ siv.) ilmoituksesta „Keidas Helsingin kivikkoerämaassa..."

Arvostelijain kesken jakaantuivat palkinnot seuraavasti: Lentomatka Helsinki—Tukholma—Helsinki, *Leo Vuokko,* Jyväskylä, lentomatka Helsinki—Tallinna—Helsinki *Eeva Hartikainen,* Punkasalmi, kotimainen rengasmatka *Arvi A. Porvali,* Kuokkala.

Kirjapalkintoja voittivat seuraavat henkilöt:

Selma Holmström, Kuopio, *Heikki Heikkilä,* Ristijärvi, *Lauri Brusila,* Kotka, *Martti Särkelä,* Kemijärvi ja *Hilkka Turunen,* Helsinki.

Sinimustan sivalluksia

9. SIVALLUS.

Hetkellä, jolloin vinosilmien tykit jo jyskävät kaukana idässä, ja jolloin länsimaat silmäilevät toisiaan vihamielisinä alta kulmain, viettää marxilaisten johtama porvarillinen Suomi hauskaa ja hupaisaa kesää. Saa sitten syksyllä nähdä, onko Vallisaaren räjähdysten kaiku ja uhrien valitus jaksanut kiiriä Ullan Einon ja tohtori Kekkosen kesähuviloille kertomaan, että tämän maan puolustusmenoista ovat TUL ja „työväen sivistysriennot" lohkaisseet liian usein itselleen provisiota, ja että puoluehuijaus on viekoitellut vanhan järjestelmän miehet laiminlyönteihin, joitten seuraukset saattavat kerran muuttaa koko Suomen samanlaiseksi luhistuneitten rakennusten rauniokasaksi, kuin Vallisaari tällä hetkellä on.

10. SIVALLUS.

Vihdoin näyttää Suomen „työtätekevälle kansalle" koittavan se mieliä ylentävä hetki, jolloin punaliput noudetaan työväentalojen ullakoilta esille todistamaan, että maata hallitsee kansanrintama. Kun vielä lakkautettu kommunistinen puolue vapautetaan, voidaan sanoa, että suuren talonpoikaisnousun viimeinenkin saavutus on hävitetty. — Kunnia punalippujen vapauttamisesta näyttää lankeavan ennenkin usein samanlaatuisissa tehtävissä ansioituneelle Suomen tasavallan ensimmäiselle presidentille, joka ei vain näytä haluavan tunnustaa, että kansannousu pelasti valtakuntamme siitä kurimuksesta, johon hänen edustamansa politiikka oli sen johtanut. Professori Ståhlberg näyttää olevan itsepäinen mies. Hän tuntee kyllä eri vuosina ja vuosisatoina laaditut lainpykälät, mutta hän ei vieläkään näytä oppineen tuntemaan sitä lakia, jota suomalainen talonpoika laati vuonna 1918 keväällä ja talonpoikaismarssin aikoina sekä Tampereen suojeluskuntalaiset vuoden 1933 helatorstaina ja joka laki kuuluu:

Kerran vapautetussa Suomessa eivät punaliput koskaan enää liehu!

11 SIVALLUS.

Kansallismielisen nuorison kesätoimintakausi on päättymässä. Kuortaneen ja Uudenkaupungin leirien innostavat päivät ovat jo ohi — Syyskuun ensimmäisellä viikolla alkaa uusi taistelukausi...

„Ei väistytä, veljet, kukaan
voi meistä tuumaakaan..."

Sinimusta.

Tait. Veli Kaliman suunnittelemia 2-värisiä kansikuvia.

Tuhannet kodit

seuraavat Luo lippujen! lehden perusteella kansamme uuden nuorison määrätietoista taistelua ajan kielteistä henkeä, puoluemätää, nuorison turmelusta ja kansallista nöyräselkäisyyttä vastaan nousevan, onnellisen ja yksimielisen Suomen puolesta.

Kymmenettuhannet lukijat

ovat todenneet, että Luo lippujen! ei ole kertaakaan periaatteistaan väistynyt, vaan se on pelottomana julistanut totuuden oppia, joka monasti lienee ollut vanhan järjestelmän miehille ja nuorisolle todellisille harhaanjohtajille karvasta kuultavaa.

Sama henki

tulee tämän lehden palstoja edelleenkin elävöittämään ja niitten kautta yhä kasvavaa lukijapiiriä.

Elokuun alusta vuoden 1937 loppuun maksaa Luo lippujen! vain

Smk. 13.

Metsäsissi Hannu Aapranpoika

Kertomus Roth'in ja Spoof'in päiviltä

(Jatk.)

Kirj. *Heikki Asunta.*

Hänellä olikin täysi syy olla raivoissaan. Muutamia päiviä sitten olivat ryssät vierailleet hänen torpassaan syvällä Hanhon sydänmaalla, eikä hän ollut tullut kätkeneeksi mitään etukäteen, vaikka kaukaiset naapurit olivat kehoittaneet häntä niin tekemään. „Minkkiseen ei ryssä löydä tietä", oli hän varmana vakuuttanut, ja niin oli sitten käynyt kuin oli ennustettukin.

Kaikessa rauhassa oli hän hääräillyt niityllään heinänteossa, kun tytär, kahdeksantoista vuotias Valpuri oli äkkiä kirkaissut ja juossut suin päin pakosalle. Kymmenpäiselle partiolle ei pieni Minkkinen ollut yksin mitään mahtanut; hänen oli vain ollut pakko katsella kaukaisen kallion laelta, miten nämä tekivät selvää hänen varastoistaan ja veivät mukanaan nauriskuopan lakkaan kätkeytyneen Valpurin, sytytettyään sitä ennen tapansa mukaan ilmituleen rakennuksen toisensa jälkeen. Niin oli Minkkinen jäänyt puille paljaille, mutta se ei häntä niinkään surettanut. Suurempi oli suru Valpurista, kauniista, äidittömästä Valpurista, jonka surkeita avunhuutoja isän oli ollut pakko ristissäkäsin, avuttomana kuulla. Valpurin takia oli Minkkinen empimättä lähtenyt joukkoon, kun Honko aamupuhteella oli käynyt sitä ehdottamassa, Ahvenisen Kustaan tuotua riemukkaan tiedon, että Hanhon lahden kainalossa majaili joukko asemiehiä, kaikesta päättäen Suomen väkeä. Ja Valpurin takia näytti leikkiin lähteneen vielä joku muukin. Ainakin välähti Huopian pojan silmä uhkaavasti aina silloin, kun Minkkinen mainitsi tyttärensä nimen.

Harjoituksiin ei ollut aikaa. Muutamia rantapensaikosta esiin vedettyjä veneitä korjattiin miten kuten soutukuntoon ja matkalle päätettiin lähteä heti. Hongon ehdotuksesta myönnettiin miehille kuitenkin vielä puolituntinen ruokailua varten, eikä kirpeäkielinen Kortman suinkaan jättänyt tilaisuutta käyttämättä, tehdäkseen Spoof'ille muutaman huomautuksen hämäläisten aterioimisesta. Ja itsekseen hymähtäen alkoi tämäkin ihmeissään katsella, millä menolla suolaan kastettu, kova leipä painui alas miesten kurkuista. Vain pienen Minkkisen suu jauhoi aluksi tyhjää. Kunnes Honko sanaa sanomatta ojensi hänellekin kannikan ja asiat olivat kaikki parhain päin.

Mutta tuskin oli ateria alussa, kun jälleen sattui yllätys, jolla oli vähällä olla tuhoisat seuraukset.

Hanhon vuolteen suunnalta lähestyi pieni jahti täysin purjein, ja sen kannella näytti olevan miestä kirjavanaan. Siinä tuokiossa komensi Roth miehet asemiin, ja hyvää kaappausta uumoillen valitsi itsekukin tähtäyspisteensä. Tiedettiin, että ryssät olivat pakottaneet muutamia tamperelaisten kauppamiesten jahteja palveluksensa, ja varmalta näytti, että yksi niistä oli nyt käymässä sissijoukon kimppuun, jonka oleskelupaikka siis tuntui olevan moskovalaisen tiedossa. Vähällä piti, ettei tarkka yhteislaukaus jo rämähtänyt kuuluville, kun jahdin mastontoppiin kohosi valkea lipuntapainen ja keulamies huusi kuuluville rauhallisen tervehdyksen.

He olivat Ruokoskylän miehiä selän takaa, ja heihin olivat yhtyneet ryssiä paenneet Korpulan niemen isännät ja rengit. Joukko käsitti sekin kymmenisen miestä, ja vaikka aseistus ei ollutkaan verrattavissa hopioniemeläisten varustuksiin, ei joukko silti suinkaan näyttänyt kyvyttömältä miesten töihin. Kysymykseen, miten he niin varmasti osasivat ottaa kurssin suoraan sissileiriä

kohti, antoivat miehet selvän vastauksen: ruokoskyläläisten tähystäjä, joka jo viikon päivät oli pitänyt vahtia Syvinkisalmen louhisella rannalla, oli nähnyt sissiveneitten soljuvan siitä lävitse, päässyt selville, mitä miehet olivat miehiään ja seurannut Salon saaren korkeimman kuusen latvasta heidän menoaan, kunnes oli päässyt päämäärästä varmuuteen. Sitten oli hän palannut kylään ja ilmoittanut näkemänsä, eikä siellä oltu kauankaan siekailtu miehiä liikkeelle hälyyttettäessä. Kaikki he olivat nyt valmiit tekemään selvää Ruhalasta, ilmoitti Korpelainen, johtomieheksi valittu pitkänhuiskea torppari, eikä Kortman taaskaan malttanut olla huomauttamatta Spoofille hämäläisestä hitaudesta.

Käsiään hieroskellen ja mielihyväänsä salaamatta otti Roth joukon vastaan. Muutamin miehekkäin sanoin hän kiitti heitä sissijoukon puolesta, ja vaikka sanat eivät olleetkaan liikanaisilla koukeroilla koristellut, jrähti luiseva leuka siellä täällä, taisipa joku vaivihkaa sipaista kämmenselällä silmäkulmaansakin.

Ukkonen alkoi jyrähdellä yhä väkevämmin. Ilma oli tyyni ja hiostava, mutta siitä huolimatta upposivat airot veteen väkevästi porskahtaen. Korpulan vuolteelle saakka soudettiin rantoja kaihtamatta, täysin vedoin, mutta sitten alkoivat perämiehet ohjailla aluksiaan saarten ja rantakuusikoitten varjoissa luovien. Vasta kolmen tienoissa aamuyöstä oltiin Ruhalan kuuluvilla ja veneet vedettiin maihin suojaisen lahden perukkaan.

Pian oli alkava tulinen leikki.

RUHALAN KAAPPAUS.

Vankien kautta oli Jussi Kortman saanut täyden selvyyden ryssien lukumäärästä Ruhalassa, eikä se suinkaan tuntunut liian pieneltä sissienkään silmissä. Senvuoksi päättikin Roth jakaa joukkonsa kahteen osaan. Toisen tuli nousta maihin Kautun rannassa ja sulkea pitkä silta pohjoisen puolelta; toinen otti tehtäväkseen saarrostuksen eteläiseltä suunnalta, vanhan riihen takaista metsikköä suojanaan käyttäen.

Kortmannin kärkijoukon oli määrä edetä hiljaa liki riihtä, jonka luona ryssien vartion tiedettiin majailevan, ja siihen joukkoon kuului jälleen Hannu Aapranpoika, jonka käsiin Kortman oli uskonut tärkeimmän valtin ottelun varalle: sissijoukon parhain musketti oli hänen olallaan.

Kiihkeä korpraali ei kuitenkaan malttanut hillitä luontoaan, vaan saatuaan ryssän hajua nokkaansa, komensi miehensä muitta mutkitta syöksyyn. Vartio antautui melkein käden käänteensä, mutta melua syntyi kuitenkin muutamia kasakoita köytettäessä, ja se herätti tuokiossa Ruhalan väentuvassa nukkuvan pääjoukon.

Ryssät kävivät päälle kuin arosudet, huomattuaan, ettei vastassa ollutkaan ammattiväkeä, vaan virsujalkaisia talonpoikia, jotka näyttivät luottavan enemmän pyssynsä tukkiin kuin ruutiin ja luotiin. Vain jokunen laukaus ammuttiin, mutta sitä kiihkeämmin paukkuivat pyssynperät ja hämäläiset ärräpäät. Ryssä huomasi pian aliarvioineensa vastustajansa kyvyt ja alkoi hiljakseen vetäytyä taakse, päästäkseen jälleen ampuma-asemaan, mutta silloin alkoi kaikki jo olla liian myöhäistä. Sissien koulittu joukko läheni äänimyhkään pohjoisen puolelta, ja ennenkuin ryssät mitään älysivätkään, oli heidän joukkonsa auttamattomasti nuotassa. Yksi ja toinen yritti epätoivoista syöksyä vapauteen, mutta yritys päättyi korjaamattoman huonosti hänen kohdaltaan. Musketti teki selvää liiasta yritteliäisyydestä, ja kun Roth lopuksi puhtaalla venäjänkielellä ehdotti antautumista, ei kenelläkään enää ollut mitään sitä vastaan. Ryssät laskivat aseensa ja astuivat esiin kohotetuin käsin. Leikki oli loppunut melkein alkuunsa; vain itse kylässä näytti vielä olevan jotakin tekemistä.

Hannu Aapranpoika sai huolekseen „puhdistaa nurkat" mahdollisten yllätysten varalta, ja kumppaneikseen hän sai helposti muutamia Huopioniemen nuorukaisia, jotka itsekseen sadattelivat ottelun lyhykäisyyttä. Veri oli vasta hienokseltaan alkanut käydä heidän suonissaan, eivätkä he voineet parhaalla tahdollaankaan ymmärtää, ettei enää ollut mitään syytä tapella.

Mitään vaarallista ei puhdistuspartio kuitenkaan keksinyt, mutta sitä riemukkaammin siunasi sitä pieni vankijoukko, joka löytyi tallin ylisiltä tiukasti seinään kytkettynä ja verille raadeltuna.

Sissien saalis oli runsas ja monipuolinen. Kymmenkunta jauhoilla, suolalla ja palvilihalla lastattua hevoskuormaa oli aamulla määrätty lähtemään pohjoista kohden, ja myöhemmin kävi ilmi, että ne oli aiottu veneillä kuljettaa yli Jarkon vuolteen ja jatkaa jälleen matkaa maitse, kohti Rajevskin nälkää kärsivää majapaikkaa. — Ilman „sakuskaa" jäi siis jälleen ryssän armeijaosasto kaukana Pohjanmaalla, jossa aron pojat kieli vyön alla kiertelivät pitkin metsiköitä, keräillen puolikuivia sieniä pahimman hätänsä lievikkeeksi.

Mutta saalis ei supistunutkaan yksinomaan muonakuormiin, niinkuin myöhemmin tultiin huomaamaan. Tuskin oli taistelun melske vaiennut ja kunnon perunasoppa saatu tulelle, kun vartiosto huomasi kolmen hevoskuorman saattueineen lähestyvän etelästä. Vaikeata ei sitä ollutkaan huomata; ryssät lähestyivät Ruhalaa hoilaten ja huutaen, ikäänkuin ei mitään vaaraa olisi lähiseudulla ollut ajateltavissakaan, ja ennenkuin ajomiehet ennättivät edes ohjaksia kiristää, oli kuormasto saarrettu ja miehet tehty vaarattomiksi.

(Jatk. seur. n:ssa.)

KANSALLISTA NUORISOTOIMINTAA

Varhaisnuorisoleiri Jyväskylässä

T.k. 23—25 p:n välisenä aikana kokoontui Jyväskylästä ja lähiympäristöstä varhaisnuorisoleirille Leppälahden hiekkarannalle 45 reipasta poikaa saamaan sotilaallista alkeisvalmennusta, sekä omaksumaan vapaussoturien valkoisen hengen ja heimosoturien Suur-Suomi-ihanteen vielä kerran toteutettavana päämääränä.

Leirin johtajana toimi toim. hoit. *V. Hakama* ja muina kouluuttajina *U. K. Linkoaho* sekä maisteri *E. Tahvonen.*

Leiriläiset jaettiin kolmeen kouluutusryhmään ja kullekin ryhmälle selostettiin mahdollisimman havainnollisesti leirillä käsitellyt asiat kuten maasto-oppi, kompassin käyttö, kaasusuojelu, maanpuolustus, ampumaoppi, j.n.e. Käytännöllisiä harjoituksia oli suunnistamisessa, laulussa, kaasunaamarin käytössä, sekä muissakin sotilaallisissa asioissa.

Sunnuntaina oli leirillä käynnissä kiivas Espanjan sota. Tykit jyrähtelivät, kaasupilvet leijailivat ja savua oli sakeanaan kun urhoolliset miehet ryntäsivät vihollista päin eräässä matalassa salmessa Bilbaon ja Santanderin välillä. Vetisessä taistelussa oli mieshukka suuri, mutta lopulta tilanne kuitenkin päättyi siihen, että kansalliset valtasivat kiivaitten taistelujen jälkeen suuren aarteen, jota punaisetkin tavoittelivat itselleen ja veivät sen turvaan Bilbaoon.

Iltanuotiolla kävivät poikia katsomassa useat vieraat. Erikoisesti jäi leiriläisten mieliin vapaussoturi Matti Lintusaaren muistelma Laitikkalan verisestä taistelusta. Hartaina kokoontuivat pojat päivätyön päätyttyä iltanuotion ympärille veljesketjuun kiittämään Korkeinta laulamalla „Kiitos Herra että meille annoit synnyinmaan".

Leirin henki oli erikoisen hyvä ja innostuneina pojat lauloivatkin: „Me marssimme vaikkapa minne, ken meitä estää voi". Leppälahden nuorten tunnuksena oli: *„Suur-Suomi on isänmaamme"* ja niinpä voimmekin uskoa, että uusi polvi vielä kerran täyttää moninkertaisesti vapaus- ja heimosoturien harvenneet rivit ja saattavat heidän työnsä lopulliseen voittoon.

LAATOKAN-KARJALAN PIIRI.

Sortavalan nuoriso-osasto järjestää koko Laatokan-Karjalan piirin käsittävät kaksipäiväiset järjestökurssit 21—22. päivinä elokuuta Sortavalaan, joilla luennoi m.m. *Jukka Kaveheimo.*

Ilmoittautumiset tulee tehdä os.: *Antti Kokko,* Sortavala, „Karjalan Karhu".

ETELÄ- JA POHJOIS-HÄMEEN

yhteiset nuirisopäivät vietetään Nokialla syyskuun 11 ja 12 päivinä. Puhujina juhlissa esiintyvät pastori *Elias Simojoki,* työmies *Jukka Kaveheimo* ja toimittaja *Viljo Lius* sekä piirien omat nuorisopuhujat.

ETELÄ-POHJANMAAN PIIRI.

Lakeuksien kansallismielisen nuorison suuret nuorisopäivät pidetään syyskuun 4—5 päivinä Lapualla. Niillä vierailevat m.m. lehtori *Reino Ala-Kulju* ja ylioppilas *Erkki Ervamaa.*

SATAKUNNAN PIIRI.

Satakunnan piiri vietti viime kesäkuun alussa Ikaalisissa kolmansia nuorisopäiviään, joista on tämänkin lehden palstoilla kerrottu. Tällöin päätettiin tämänkaltaisia nuorisopäiviä pitää joka vuosi keväällä ja syksyllä.

Tämän syksyn nuorisopäivät vietetään Nakkilassa syyskuun 4—5 päivinä ja tulee piirin nuoriso-osastojen varustautua lähettämään niille mahdollisimman runsaan osanoton. Ohjelmasta kerromme seuraavassa numerossa.

Varsinais-Suomen piirin nuorisojohtajaleiri

Varsinais-Suomen piiri järjesti nuoriso-osastojen johtajaleirin Uudenkaupungin lähistölle elokuun 5—8 päivinä. Leirin johtajana toimi eversti *Paavo Susitaival* ja kouluutuspäällikkönä toimittaja *Viljo Lius.*

Leirin ohjelma oli monipuolinen, opettava ja virkistävä. Varsinaisen kouluutuksen ohella tehtiin retkiä luonnonkauniiseen Uudenkaupungin saaristoon moottoriveneillä, järjestettiin suunnistamiskilpailu j.n.e. Lauantaina ja sunnuntaina vierailivat leirillä erään piirin johtohenkilöt. — Lopettajaisjuhla pidettiin kaukana saaristossa olevalla Isollakarilla, jonne tehdylle laivamatkalle oli saapunut toiselle sadalle nouseva osanottajajoukko eri puolilta maakuntaa.

Leiriltä jäi varmaan pysyvät muistot sekä osanottajille, että vierailijoille.

ROVANIEMI.

Rovaniemen Po:n nuoriso-alaosasto järjesti 9. 8. VPK:n talossa puhetilaisuuden klo 20. Väkeä oli tilaisuuteen saapunut runsaasti, n. 200 henkilöä, ja kokonaisuudessaan muodostui kesäinen juhlahetki hyvin onnistuneeksi. Puhujina tilaisuudessa esiintyivät prof. *Salmiala,* yliopp. *Ervamaa* ja työmies *J. Kaveheimo.* Prof. Salmiala selosti marxilaisuuden tuhoisuutta kansaruumiillemme. Ervamaa puhui nuorisotyökysymyksistä ja Kaveheimo selosti marxilaisen ammattiliikkeen taistelutapoja valaisten niitä usein esimerkein. Ohjelmassa oli myös trio-esityksiä.

Maanpuolustajain mukana kesäleirillä.

Kauniina heloitti kesäkuun ilta-aurinko, kun reipas joukko pääkaupungin Sk:n Rannikkotykistön tykkijunkkareita astui m/l „Fabian Vrede"en, päämääränä Suomenlinnaan kuuluva luonnonihana Isosaari, jossa oli määrä pitää „leiripäivät". Ja kun perille päästiin tuntui, että nyt tästä seuraa jotain hyvin jännittävää. Niinkuin seurasikin. Pian kohosi saaren rannalle kolme muhkeata sotilasteltta, leirisääntöjä hakattiin päähän, syötiin, käytiin saunassa ja ruvettiin levolle.

Aamulla oli ensimmäinen herätys ja leiri, karisteltuaan silmistään unet huomasi, ettei sitä nyt oltukaan siviilissä. Leirivääpeli A. oli mies paikallaan. Ryhti, ja tuikea katse selitti, ettei nyt ollut aikaa nahjustelemiseen. „No, mars mars"! kuului käskevä komento ja sillä oli asia selvä. Sitä jokaisen suojeluskuntalaisen rakastamaa „Jii Vee'tä" oli harva se päivä. Samoin maastoharjoituksia. Olisittepa nähneet miten me pojat „äkseerattiin". Ja vihdoin ne käännökset, luku, ojennus ja muut menivät kuin kokeneilta soltuilta ikään.

Mutta se „tykkijumppa" se oli jotain se. Ei siviilissä tiedetä mitä tykkijumppa on. No niin se on sellaista, että kun kuuluu komennus: „Tykkien luo"! silloin pyrähtää mörssärin kimppuun toistakymmentä tykkijunkkaria, joille jokaiselle on annettu nimikkotehtävä. Jälleen komento ja muutamassa sekunnissa on suuri „rantapyssy" saatu ampumakuntoon, otettu oikea suuntaus, ladattu ja „annettu tulta". Tarkkailijat ottavat selkoa juuri lähetetyn ammuksen vaikutuksesta. Jälleen seuraa komennus: „tulta"! j.n.e. Se oli joskus lämmintä hommaa se tykkijunkkarin homma. Mutta iloisia ne pojat vaan olivat. Pää selveni, käsivarteen virtasi voimaa, suomalainen sisu heräsi ja silmä tähyili kovana itään... Ja kun sitte palattiin mörssärin ääriltä leiriin päin, kaikuivat saaren rantateillä reippaat sotilaslaulut.

Kelpasi sitä tykkijunkkarien, yhdessä saaren varusväen kanssa istua ruokaisten pöytien äärelle ja syödä vatsansa täyteen. Hyvää se olikin se sotilasmuona, sen kaikki todistivat. Ja lottien kasvot loistivat tyytyväisyydestä, kun soppakipot katosivat tykkijunkkareihin kuin „Kankkulan kaivoon".

Leirin terveydestä piti huolta kaikkien leirien lääkintävääpeli L. Useasti yllätettiin tykkijunkkarit käsi- ja jälkitarkastukseen. Pikkuhaavat sidottiin, päänsärky parannettiin, yskään annettiin lääkettä ja leirin puhtautta valvottiin.

Tämän kirjoittaja pani merkille erikoisesti sen hyvän ja toverillisen hengen, joka leirillä vallitsi. Kaikki oli reilua ja rehtiä. Ei mitään salakähmäistä tai huonoa elämää. Jokainen piti kunnianaan seurata niitä ohjeita, joita leirin alussa oli annettu. Ja jokailtaiset hartaushetket veivät mielemme pois ajallisista katoamattomiin. „Jumala ompi linnamme, ajalla vaaran vaivan" kohosi voimakkaana kohti iltataivaan autereita.

Päällystö oli rehtiä. Luutnantti Valpasvuo, RT:n „komentaja" on upseeri, josta kaikki pitävät. Hän osaa oikealla tavalla yhdistää auktoriteetin ja asetoveruuden. Jokaiselle oli hän kuin hyvä ystävä, mutta sellainen, joka kykenee pitämään kuria ja järjestystä. Muukin päällystö oli reilua, ihan alipäällystöä myöten. Mielellään heitä kaikkia muistelee.

Loma-ajat leirillä kulutettiin lepoon, hyödylliseen ajanviettoon ja seurusteluun sotilaskodissa, joka tässä ansaitsee saada erikoisen maininnan. Sotilaskoti lisää suuresti sitä viihtyisyyttä, jota sotilaselämäkin kaipaa. Väliajoilla oli sitäpaitsi tikanheittokilpailua, pienoiskiväärillä ja pistoolilla ammuntaa. Leirinuotio tosin puuttui, mutta illat ja yöt olivat niin valoisat, ettei sellaisella olisi ollut suurtakaan iloa. Tarinoitiin sitä muutenkin illan hämyn hiipiessä leirin yli.

Eräänä kauniina kesäkuun päivänä saivat sitte nuoret tykkijunkkarit näyttää mitä olivat oppineet. Ammuttiin näet oikein kovilla panoksilla. Pum, pum, pum, ja kova jylinä täytti koko avaruuden. Hyvin kuuluivat osuneen maaliin. Yhdeksän vuorokautinen leiri loppui sitten sotilasjuhlaan, jossa pidettiin puheita, vastaanotettiin palkintoja, juotiin kahvia ja kuuneltiin soittoa. Ahavoituneina, ruskeina ja reippaina toi laiva koulutuksen saaneet tykkijunkkarit jälleen kaupunkiin. Siviilielämä oli alkanut.

Tällaisella leirillä näyttää sk.-elämä pääsevän vasta täyteen oikeuteensa. Leiri luo oikean joukko-osastohengen ja opetus saa sen tehon, jota se välttämättä tarvitsee. Oleskelu ja reippailu suuressa luonnossa luo terveyden tuntua, iloista mieltä ja uutta toimintatarmoa.

*

Jo heti seuraavana päivänä sai tämän kirjoittaja komennuksen RT:n poikaosaston, eli „tykkipoikien" leirille Santahaminassa. Leiri sijaitsi ihanteellisella

Jyväskylän punapaitajuttu . . .

(Jatk. sivulta 282)

Olen tämän jutun yhteydessä tutustunut vasta työmies Palanderin valaehtoisesti todeksi vahvistamaansa kuulustelupöytäkirjaan ja muihin lausuntoihin ja tehnyt niiden suhteen mielenkiintoisia, mutta samalla surkeita havaintoja. Mielestäni työmies Palanderin lausunnot ovat surullisia kuvia siitä voimakkaasta ja rikollisesta vaikutuksesta, minkä punainen propaganda saa aikaan kannattajiensa keskuudessa.

Työmies Palander lausuu valaehtoisissa todistuksissaan m.m.: „Tällöin oli Koponen ottanut Joveron päällä olleen takin vyötäröistä kiinni ja sanonut: „Jos ette heitä tuota paitaa pois, niin me revimme sen".

Kuitenkin on asia ehdottomasti niin, että Koponen ei missään tapauksessa kajonnut Joveroon. Tähän voidaan saada valaehtoisia todistajia meikäläisten taholta ainakin kolme ja punaiseltakin puolelta niitä voidaan nimetä. Tahtoisin työmies Palanderille huomauttaa, mitä rikoslaki väärästä valasta sanoo.

Jos syyttäjäni jatkuvasti pitkittävät juttua ja aiheuttavat minulle ikävyyksiä ja taloudellisia kuluja, olen pakoitettu puolustamaan itseäni ja sen yhteydessä saattamaan vastuuseen kaikki ne vastapuoleni asianomaiset, jotka ovat syyllistyneet asian yhteydessä johonkin rikokseen kuten väärään valaan, yllytykseen, j.n.e.

Mennäkseni niihin todistajien lausuntoihin, joissa väitetään minun tarttuneen jopa useammankin kerran kiinni Joveroon, tahtoisin äsken mainittuun todistaja Palanderin väärään valaehtoiseen todistukseen viitaten vielä oikeutta vastapuoleni todistajilta tiedustelemaan, että tahtovatko ne todistajat, jotka ovat väittäneet minun tarttuneen väkivaltaisesti ja omasta aloitteestani kiinni Joveroon, edelleen pysyä väitteessään pelkäämättä sitä mahdollisuutta, että tapahtumapaikalle kertynyt suuri yleisöjoukko olisi itse aiheuttanut tönimisillään ja tunkeilullaan mahdollisen, vahingossa aiheutuneen kosketuksen, joka todellisuudessa on aiheutunut pelkästään tungoksen aiheuttamasta ahdingosta. Tässä tapauksessa ei minua voida tuomita rangaistukseen, sillä lakihan sanoo, että teosta, joka harkitaan tapahtuneeksi pikemmin tapaturmasta kuin tuottamuksesta, älköön rangaistusta tuomittako. Edellisellä en suinkaan tahdo sanoa, etteikö Jovero olisi ansainnut häpeällisen esiintymisensä vuoksi jotain hyvinkin kouraantuntuvaa rangaistusta p.o. tapausten yhteydessä.

Koska todistajana toiminut työmies Palander on todistettavasti syyllistynyt tekoon, josta laki tuomitsee syyllisen menettämään kansalaisluottamuksensa, pyydän, että oikeus ei tämän johdosta huomioisi työmies Palanderin todistusta. Samoin pyydän, ellei vastapuoleni ole pystynyt löytämään uusia ja todistamaan kelvollisia todistajia, että syyte minua vastaan ennen kaikkea aiheettomana, mutta myöskin todistajien puutteessa kumottaisiin.

Samalla pyydän lausua ihmettelyni sen johdosta, ettei yleinen syyttäjä ole ryhtynyt asianmukaisiin toimenpiteisiin punaisen nuorison taholta liittojuhlien aikana tapahtuneiden maanpuolustuslaitoksen halventamisen ja häväistyksen suhteen, josta olen esimerkkinä maininnut m.m. huudot: — Tuollaisia kirkko ja koulu kasvattavat — ja — Kaikki ne kelpaavatkin tuohon teurastajakaartiin —. *Päinvastoin on nyt katsottu asialliseksi syyttää niitä henkilöitä, jotka ovat parhaansa mukaan yrittäneet suojella valtakunnan lipun, armeijan sekä suojeluskunta- ja Lotta-Svärd järjestön kunniaa.*

Siinä tapauksessa, että syyttäjäni luopuu kanteestaan ja minulle suoritetaan kaikki asian johdosta aiheutuneet kulut, en omasta puolestani pitkitä tätä itse asiassa alkuvaiheissaan olematonta juttua.

Jyväskylässä 28 p:nä heinäkuuta 1937. *V. Hakama.*

Oikeus tuomitsi syytetyn 9. 8. „ilkivallasta ja herjauksesta" 300:— mk:n sakkoihin ja maksamaan kuluja Smk. 660:—. — Samojen juhlien yhteydessä tapahtuneen sk.-lippujen herjauksen suhteen ei ainakaan toistaiseksi ole ryhdytty mihinkään toimenpiteisiin. *Punaisten kansanedustajain kunnia näyttää olevan kalliimpi ja paremmin suojattu kuin suojeluskunnat ja niitten liput.*

---

paikalla Suomenlahden sinisessä poukamassa. Täällä ei kyllä eletty teltoissa vaan „kämpässä". Poikaleiriä „komenteli" poikapatterin päällikkö, vääpeli N., hyvä, isällinen ja monet tuulet ja tuiskut kokenut sotilas.

Kyllä kelpasi poikienkin oleskella leirillään. Päivä kului aamuherätyksestä iltahartauteen saakka sotilaallisten tapojen oppimisessa. Oli „Jii Veetä", luentoja eri aineista, urheilua, uintia, kilpailua, pienoiskiväärillä ammuntaa, jossa pojat olivatkin yllättävän eteviä. Oli erittäin kiintoisaa nähdä miten poikaryhmien ryhmänjohtajat komensivat ryhmiään. Minulle kerrottiin salaisuutena, että RT:n poikaosastossa on Sk:n ehkä etevin poika-ryhmänjohtaja. Lottatädit valmistivat maukasta ruokaa, jota pojat näyttivät pistelevän poskeensa hyvällä halulla.

Suuri elämys mahtoi pojille olla kun pääsivät Isosaareen näkemään ja kuulemaan miten rantapyssyt ulvoivat. Ja kun eversti Marjanen tarkasti suojeluskunnan ja saaren varuskunnan, seisoivat pojatkin niin hyvässä rintamassa, että siitä olisi ollut kunniaa mille joukko-osastolle tahansa.

Kun sitten viimeisenä leiripäivänä oli kokoonnuttu erojaisjuhliin (pojat olivat leirillä kaksi viikkoa), piti aluepäällikkö, luutnantti Valpasvuo pojille ytimekkään puheen ja ojensi parhaille ampujille palkinnot, tuli poikien mielet varmaan apeiksi, ei tietenkään palkintojen tähden, vaan sentähden, että täytyi jättää tämä hauskuus. Tavarat koottiin yhteen, kämpälle heitettiin vielä viimeinen kaihoisa silmäys, sitte rantaan ja laivaan. Leiri oli päättynyt, mutta sen opetukset ovat tallella.

Allekirjoittanut, joka itsekin on ollut suuren osan elämästään nuorison ja poikien parissa, sai sen vakaumuksen, että juuri poikatyössä ovat Sk:t löytäneet erikoisen tärkeän työmuodon. Oikein ohjattu varhaisnuoriso- ja poikatoiminta tulee kantamaan aikanaan suuren sadon vapaaehtoiselle maanpuolustukseelle. Mitkään uhraukset tai toimenpiteet eivät tässä ole hukkaan annettuja tai tehtyjä. Kun puhdas, siveellinen ja kristillis-isänmaallinen henki saa olla vallalla poikatyössäkin, on senkin tulevaisuus varma ja valoisa.

Kansallisen nuorison on syytä paikkakunnillaan liittyä suojeluskuntiin entistä suuremmin joukoin. Saattaa olla, että piankin meitä kaikkia tarvitaan.

A. H.

Mistä näin hyvää suklaata saa?

Osuuskaupasta tietenkin, kuten muutakin hyvää. Ja, kuten merkistä näkyy, se on S. O. K:n makeistehtaan valmistamaa. S. O. K:n suklaamakeiset, sekä irrallisina että toinen toistaan kauniimmissa rasioissa, kuuluvat alansa parhaisiin valmisteisiin.

HERKKUSUILLE

SOK:n suklaata

Myytävänä kaikissa S. O. K:n jäsenosuuskaupoissa.

Jyväskylässä Osuusliike Keskimaan myymälöissä.

Seinäjoki 1937. Lakeuden Kirjapaino.